

EFEKTY UCZENIA SIĘ

CECHY OGÓLNE

Dariusz Dolański

Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia

Efekty uczenia się są zasadniczym elementem programu studiów. Stanowią one opis kompetencji, które uzyska absolwent po ukończeniu studiów. Są więc obietnicą, którą uczelnia składa kandydatom na studia, do której spełnienia jednocześnie się zobowiązuje. Powinny one stanowić uszczegółowienie koncepcji kształcenia, stanowić opis wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z uwzględnieniem procentowego przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych.

Zwykle dla kierunku przygotowuje się ogólne efekty uczenia się, tzw. kierunkowe, które powinny być osiągnięte przez wszystkich studentów bez względu na wybraną przez nich ścieżkę kształcenia oraz efekty szczegółowe na poziomie grup zajęć lub pojedynczych zajęć, które stanowią uszczegółowienie efektów ogólnych. W tym kontekście często spotykanym błędem na poziomie ogólnych efektów uczenia się jest niewłaściwe stosowanie spójników „i” oraz „lub”. Zazwyczaj koncepcja kształcenia zakłada przygotowanie studenta np. do pełnienia jednej z kilku ról zawodowych, np. nauczyciela/lektora lub tłumacza w przypadku filologii obcych. Zapisanie w efektach uczenia się, że absolwent osiągnie umiejętności lektora i tłumacza nie odpowiada koncepcji kształcenia, bo nakłada obowiązek przygotowania studentów do pełnienia obu ról zawodowych, a nie jednej z nich.

Dobrze przygotowane ogólne efekty uczenia się powinny pozwoić na odgadnięcie nazwy kierunku.

Efekty uczenia się:

- 1) Nie mogą poddawać się różnym interpretacjom, powinny być sformułowane w sposób zrozumiały dla wszystkich grup interesariuszy: kandydatów na studia, studentów, nauczycieli akademickich i pracodawców. Stanowią one załącznik do dyplomu studiów, są więc źródłem informacji o kompetencjach kandydata do pracy.
- 2) Powinny być osiągalne, tzn. przewidywać taki zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, który możliwy jest do opanowania przez kandydatów na studia o kwalifikacjach określonych w zasadach rekrutacji w czasie wyznaczonym na trwanie studiów, przy czym powinny brać pod uwagę możliwości średniego kandydata.
- 3) Powinny być też sformułowane w sposób umożliwiający ocenę czy zostały osiągnięte przez studenta. Przy ich formułowaniu należy unikać określeń wieloznacznych, ponieważ nie będą one mierzalne, lecz używać czasowników operacyjnych (np. analizuje, argumentuje, definiuje, dobiera, identyfikuje, klasyfikuje, konstruuje, montuje, nadzoruje, obsługuje, ocenia, określa, omawia,

- oznakowuje, planuje, porównuje, projektuje, redaguje, rozpoznaje, rozróżnia, rozwiązuje, rysuje, selekcjonuje, streszcza, szkicuje itd.). Rekomenduje się używanie jednego czasownika w opisie pojedynczego efektu. Jeśli opis zakładanych kompetencji jest zbyt ogólny, niejednoznaczny, to to taka ocena nie będzie możliwa. Podobnie, jeśli efekt jest zbyt rozbudowany i obejmuje nie powiązane ze sobą kompetencje, których nie da się poddać ocenie przy wykorzystaniu tej samej metody weryfikacji.
- 4) Powinny być spójne dla całego programu studiów, czyli efekty założone dla poszczególnych zajęć powinny uszczegóławiać ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się w sposób prowadzący do ich osiągnięcia. Tak więc efekty dla poszczególnych zajęć nie mogą być powtórzeniem efektów kierunkowych i nie powinny się powtarzać w różnych zajęciach. Zaliczenie zajęć oznacza osiągnięcie założonych dla nich efektów uczenia się. Jeśli efekt dla zajęć stanowi przeniesienie efektu kierunkowego, to ten efekt kierunkowy został już osiągnięty i nie ma potrzeby, by programy innych zajęć służyły jego osiągnięciu. Podobnie jest w przypadku efektów uszczegółowionych, ale o tym samym brzemieniu. Typowym przykładem jest efekt w kategorii kompetencji społecznych „potrafi pracować w grupie”, który często jest w ten sposób formułowany na poziomie efektów ogólnych i wielokrotnie jest powtarzany dla poszczególnych zajęć. Efekty dla poszczególnych zajęć powinny odpowiadać zakresowi określone w nazwie tych zajęć i uwzględniać progres kompetencji właściwy dla etapu studiów. W przypadku zajęć wielosemestralnych efekty uczenia się powinny być zróżnicowane dla każdego semestru.

**Pełnomocnicy rektora
do spraw związanych z jakością kształcenia
zapraszają na konsultacje.
Ich terminy opublikowane są
na stronach internetowych pełnomocników
w zakładce KSZTAŁCENIE
strony domowej UZ.**